

szakácsán néhány hivatalnok lelkébe, akik rá akarták erőltetni a nekik nyilvánvalóan kötelező szabályokat. A pénzét persze nem kapta meg.

Az Amikor 1988-ban meghalt, a legendás Kaliforniai Műegyetemen a hallgatók felíratot tettek ki: „Szeretünk, Dick”. A két könyvből könnyű megértenünk, miért.

O.P.

O. Ország László – Magay Tamás –
Futász Dezső – Kövecses Zoltán

ANGOL-MAGYAR, MAGYAR-ANGOL ELEKTRONIKUS SZÓTÁR (CD-ROM)

Akadémi Kiadó

Egy újabb hasznos eszköz, amely segít abban, hogy az életünk megkönnyítése érdekében kiaknázzuk a számítógépben rejlő lehetőségeket.

Szótárra mindenkinek szüksége van, akinek kenyerkeresetéhez, szóalkotásához, vagy akármilyen más, rendszeres tevékenységéhez hozzá tartozik az írás. És nem is csak fordításhoz – olykor bizony segítségül a magyar helyesírásához. Bármilyen jól tudjuk is – vagy véljük ismerni – az anyanyelvünket, szótárra nemritkán azért is szükségünk lehet, hogy megnézzük, egy-egy szónak ma mi a hivatalos írásmódja.

A hagyományos, nyomtatott szótárak használatának sajátos problémája, hogy ellentmondás feszül a használhatóság és a kezelhetőség között. A nagyobb szótárban többet találhatunk meg a ritkább szavakból, kifejezésekből, a táj-, réteg-, vagy éppen szaknyelvi szavakból és fordulatokból, jobban bemutatja az árnyalatokat, viszont technikailag nehezebb kezelni. Ezt azonnal megérezzük, amint a zsúfolt szótárra kitésszük a nagyszótár kétszeresét, s méginkább, amint keresni

kezdünk bennük. Az ember megismeri az adatbázisok számítógépes kezelését, és azonnal arra vágyik, hogy ilyen könnyen forgathassa a szótárat is. Szerencsére ez ma már megoldható – egy megfelelő teljesítményű gép kell hozzá, és a szótár megfelelően feldolgozott anyagát tartalmazó CD-ROM.

A CD-ROM az Akadémiai Kiadó jólismert angol-magyar és magyar-angol nagyszótárainak, a közismert és kedvelt „Ország” szótáraknak a felfrissített anyagát tartalmazza. Azt, hogy valóban naprakész a szókincs – már amennyire a szótár készítés egyáltalán képes követni a fejlődést – sugallja, hogy megtaláljuk benne napjaink egyik legújabb búvászavát is, az Európai Unió sajátos kifejezését: „acquis fn EU jog (azon szabályoknak és gyakorlatnak az összessége, amelyeket az EU-hoz újonnan csatlakozó államoknak magukra kötelezőnek el kell fogadniuk) acquis (communauxaire francia)

Természetesen tud mindent, amit a hagyományos formájú „Ország” szótárak tudnak, és ezen túl sok olyat, amivel bővülnek a szótár használatában rejlő lehetőségek, könnyebbé válik a kezelése, azaz számottevően növekszik a használati értéke, amit a számítógépes technika tesz lehetővé.

Igazán akkor mutatkozik meg a CD-ROM használatának minden előnye, ha azt a tevékenységet, amelyhez a szótárt is használjuk, szintén a számítógépen végezzük. Kihhasználva a modern keretprogram rugalmasságát, egy-egy egérkattintással tudunk a tulajdonképpeni munkánk és a szótár között ide-oda ugrálni anélkül, hogy ehhez a munkát meg kellene szakítani.

Kellemesen rugalmas maga a szótárprogram is. Ugyanazon a képernyőn, egy-egy gomb segítségével hívhatjuk be a magyar-angol, ill. az angol-magyar szótárakat, és a további gombok újabb választási lehetőségeket is kínálnak. Így pl. Keresés nyelvjárások szerint: hat dialektus – amerikai, ausztrál, brit, skót, új-zélandi, velszi – közötti választási lehetőség, ahol a rendszer megkeresi a listán kiválasztott nyelvjárási megjelölést tartalmazó

összes szócikket a megnyitott szótárban; keresés szakterületek szerint: több tucatnyi szakterület sajátos nyelvezetének felhívása, a rendszer felhívja a listán kiválasztott szakterülethez tartozó összes szócikket a megnyitott szótárban; keresés stílusrétegek szerint, így egyebek közt az átvitt értelmű-, a bizalmas-, a vulgáris-, a hivatalos-, a pejoratív-, a szleng-, a tabu- és a választékos szavak és kifejezések körében; keresés nyelvtani kategóriák szerint, ahol megmutatja a kiválasztott nyelvtani kategóriához tartozó összes szócikket a megnyitott szótárban; keresés hat más nyelvből – francia, japán (mindössze egyetlen szóval!), latin, német, olasz, spanyol – átvett jövevény szavakra; keresés meghatározott szavakat tartalmazó kifejezésekre, ahol a megjelenő lista tartalmazza az összes kifejezést, amelynek része a kérdéses szó is – pl. az „ezüstös” szóra feljön a „balin” szócikk, benne az „ezüstös balin”-nal, a „boglárka” az „ezüstös boglárka”-val, és a „hölgyem” az „ezüstös hölgyem”-l. Ez utóbbi különösen kedvére lehet azoknak, akik szeretik színesíteni a kifejezőmódjukat, új kifejezésekkel gazdagítani a szókészletüket. Itt sokat találhatnak ehhez.

A program keresőgépe még további, összetett keresési módokat is kínál. Hasznos, okos szolgáltatás, hogy a szócikkekhez saját jegyzeteket is hozzáfűzhetünk.

Kellemes könnyítés, hogy a kiválasztott szócikkeket, vagy részeit exportálhatjuk a szövegszerkesztőbe, ezzel írásmunkát takarítva meg. Kár, hogy – amint az gyakran megtörténik a számítógépes munkánál – a magyar ékezetes betűk olykor okoznak némi bonyodalmat.

Annak, hogy a rendszer ilyen sokat tud, sajátos ára van: csak az képes minden lehetőségét jól kiaknázni, aki alaposan kitanulja a kezelést. Bátorításul azonban bizvást elmondható: az alapfunkciók kezelését igazán könnyű kiismerni, s ezzel máris jól tudjuk használni a szótárakat.

Osman Péter